

ROZWÓJ DZIECKA W MŁODSZYM WIEKU SZKOLNYM (6 -10 LAT)

Młodszy wiek szkolny to czas wielu ważnych przemian jakie zachodzą w każdej sferze życia dziecka. Rozpoczęcie nauki w szkole to przełomowy okres dla każdego dziecka, ale także rodzica. Szczególnie trudne przeżycia doświadczają niewątpliwie te dzieci, które wcześniej nie uczęszczały do przedszkola, w związku z czym nie mają społecznych doświadczeń bycia członkiem grupy, w której panują określone, ustalone zasady i trzeba słuchać nauczyciela.

Warto uświadomić sobie zmiany jakie zachodzą w naszym dziecku w tym czasie, po to by być bliżej niego, by je lepiej rozumieć i stymulować jego rozwój będąc o pół kroku do przodu (przewidując kierunek zmian).

ROZWÓJ UMYSŁOWY

Spostrzeganie

- Dziecko uczy się podporządkowywania swojego spostrzegania określone mu celowi. Rozwija się umiejętność obserwacji co oznacza, że spostrzeganie zaczyna być skierowane na określony cel, staje się planowe. Jest to związane nabyciem umiejętności skoncentrowania się na spostrzeganym przedmiocie
- Dziecko uczy się wyodrębniania poszczególnych cech spostrzeganego przedmiotu, ich własności i ich uogólniania np. wie że kolor danego przedmiotu nie jest jego nieodłącznym elementem

Pamięć

- Następuje wzrost szybkości i trwałości zapamiętywania więcej niż dwa razy
- Intensywny rozwój procesów zapamiętywania związany jest z rozwojem uwagi dowolnej tzn. dziecko w sposób trwały zapamiętuje to na co skierowana jest jego uwaga
- Dziecko rozwija umiejętność zapamiętywania na „żądanie” tzn. powinno zapamiętać nie tylko to co je interesuje , ale też to co jest dla niego mniej ciekawe i musi umieć to odtworzyć gdy np. pani o to pyta
- Na początku tego okresu rozwojowego dziecko nie panuje jeszcze nad swoją pamięcią. Zdarza się , że uczniowie I czy II klasy nie mogą przypomnieć sobie, czego się nauczyli, choć później ten materiał sam „wypływa” z ich pamięci. Dzieci mają też trudność z uświadamianiem sobie tego, czego się już nauczyły, a czego jeszcze nie do końca opanowały
- Dzieci w młodszym wieku szkolnym nie potrafią jeszcze rozdzielić sobie materiału do nauczania

Uwaga

- U dzieci sześcioletnich dominuje jeszcze uwaga mimowolna tzn. skierowana na rzeczy, czynności, które są dla dziecka atrakcyjne, ciekawe. Dziecko łatwo uczy się tego co sprawia mu przyjemność
- W młodszym wieku szkolnym jednak, dziecko musi rozwinąć zdolność koncentracji uwagi tzw. dowolnej. Oznacza to, że potrafi skupić się na danej czynności, czy zadaniu nawet gdy nie jest to dla niego bardzo atrakcyjne. Początkowo trudno jest dziecku jeszcze utrzymać uwagę przez całą lekcję. Potrafi się skoncentrować na dłuższy czas, ale kiedy np. napotka na trudność, z którą sobie nie radzi, jego uwaga zostaje rozproszona (i wtedy np. kręci się, szuka innego zajęcia, ucieka do zabawy, zadaje pytania nie związane z tematem)
- Ważnym czynnikiem rozwoju i doskonalenia uwagi dowolnej jest podejmowanie przez dziecko różnorodnej aktywności, która wymaga twórczego wysiłku od dziecka (siedzenie i oglądanie telewizji daje tu małe szanse!)

Myślenie

- Myślenie staje się ukierunkowane na zdobywanie wiedzy
- W wieku 6-8 lat zaczynają się rozwijać tzw. operacje konkretne, wymagające pracy na przedmiotach, spostrzeżeniach.
- Dopiero na kolejnym etapie pojawia myślenie abstrakcyjne, umiejętność dedukcji (wyciągnięcie wniosków, wydawanie sądów).

ROZWÓJ EMOCJONALNY

- Rozpoczęcie nauki szkolnej powoduje, że życie dziecka staje się bogatsze w nowe relacje, więzi emocjonalne
- U uczniów klas I i II mogą jeszcze zdarzać się sytuacje, w których dziecko reaguje bardzo wybuchowo emocjonalnie (są to epizodyczne reakcje w sytuacjach zabawy, w czasie żywo oglądanych widowisk, czy sytuacjach domowych, kiedy dziecko mocno się z czegoś cieszy, gniewa się lub smuci)
- W drugiej fazie tego okresu zachodzą korzystne zmiany w sferze emocjonalnej, wynikające z funkcjonowania w grupie rówieśniczej i życia w zespole klasowym. Dzieci lepiej panują nad swoimi emocjami takimi jak złość, gniew, strach. Jest to wynikiem doświadczeń społecznych, a także coraz większej świadomości własnej odpowiedzialności za niewłaściwe zachowanie. Ponadto potrzeba uznania ze strony rówieśników, chęć bycia

akceptowanym i lubianym, sprawia, że lepiej panują nad swoimi reakcjami na nieprzyjemne doświadczenia.

- Zetknięcie się z nowymi dziedzinami wiedzy rodzi nowe zainteresowania, które pobudzają dziecko do zdobywania wiedzy o świecie, także w sytuacjach pozalekcyjnych (koła zainteresowań, pasje, poszukiwanie informacji na dany temat), a odnoszone przez dziecko sukcesy stają się przyczyną pozytywnych przeżyć uczuciowych

ROZWÓJ SPOŁECZNO – MORALNY

- Dla rozwoju społecznego dziecka w młodszym wieku szkolnym ważna jest atmosfera, postawy, przekonania i tryb życia w domu rodzinnym, oddziaływanie nauczycieli na terenie klasy i szkoły oraz obcowanie z rówieśnikami
- Do ważnych zadań **rodziny** należy zapewnienie dziecku poczucia bezpieczeństwa i oparcia uczuciowego w sytuacjach nowych. Niektóre dzieci przeżywają szczególne trudności w pierwszych dniach czy tygodniach nauki tzw. trudności adaptacyjne. Ponadto dom rodzinny odgrywa znaczącą rolę w kształtowaniu postaw moralnych i społecznych dziecka, a te postawy zaszczerpione przez rodziców mają znaczący wpływ na stosunek dziecka do szkoły i nauczycieli oraz samopoczucie wśród rówieśników. Również atmosfera i układ stosunków panujących w domu oraz opieka udzielana dziecku przez rodziców ma wpływ na to jak dziecko poradzi sobie w grupie rówieśniczej, w zespole klasowym, w nowym środowisku.
- **Szkoła** przekazuje nie tylko wiedzę, ale też zaszczerpia w uczniach moralne i społeczne normy postępowania, uczy dziecka życia w społeczeństwie
- **Grupy rówieśnicze** mają doniosłe znaczenie w rozwoju społecznym dziecka. Podstawową grupą formalną do jakiej trafia dziecko w szkole jest klasa szkolna. Jeśli chodzi o grupy nieformalne to ulegają one różnym przeobrażeniom na przestrzeni rozwoju dziecka. Okres 6-8 lat to czas tzw. „grup przelotnych” mało licznych. Zwykle jest to 2 -3 dzieci, przeważnie tej samej płci, podejmujących wspólne zabawy. Inicjatywę przejmują tu różne dzieci w zależności od rodzaju podejmowanych czynności. Dzieci w wieku 8 -9 lat tworzą zwykle tzw. „paczki” , w których rozwijają własne systemy wartości, obyczaje, rodzą „mody zabawowe” i ubraniowe itp. Od 9 roku życia kształtuje się życie grupy, dziecko staje się świadomym członkiem zespołu klasowego, z jego regułami życia i tradycjami. U progu IV klasy dziecko ma poczucie więzi ze swoją grupą.

ROZWÓJ FIZYCZNY

- w młodszym wieku szkolnym mięśnie duże rozwijają się wcześniej niż drobne. Dzieci uzyskują kontrolę nad umiejętnościami motorycznymi i doskonałą te spośród nich, których nie potrafiły opanować wcześniej. Wzrasta ogólna koordynacja oraz równowaga. Motoryka duża jest dobrze rozwinięta, dzieci kochają ruch.
- Słabo wykształcona jest jeszcze motoryka mała (sprawność ręki, palców, drobne ruchy, wymagające precyzji), dlatego wymaga odpowiednich ćwiczeń, takich jak wycinanie, rysowanie, pisanie, lepienie z plasteliny itp.

Podsumowując młodszy wiek szkolny rozpoczyna się z chwilą rozpoczęcia przez dziecko nauki szkolnej. Jest to inauguracja wielkich zmian w życiu dziecka. Czas, w którym musi ono przejść od bez troskwej, dziecięcej zabawy do obowiązkowej, systematycznej nauki szkolnej. Dzieci w tym czasie są niezwykle chłonne poznawczo, emocjonalnie i społecznie. Odpowiednia stymulacja rozwoju dziecka ma tu jednak ogromne znaczenie dla równomiernego, harmonijnego rozwoju we wszystkich tych sferach, co ma podstawowe znaczenie dla powodzenia w nauce.

K. Bera
psycholog
terapeuta pedagogiczny